

Четврти разред

Српски језик

Модул 12: Синтакса

Наставне јединице: Употреба интерпункције у сложеној реченици

Правописна вјежба

Сложена реченица - вјежбање

Контакт за консултације: draganatrivakovic@gmail.com

→ У циљу ефикаснијег савладавања новог градива, препорука је да се препишу у свеску из српског језика најважнији подаци и вјежбе.

Смјернице за рад:

- Употреба интерпункције у сложеној реченици

Знаци интерпункције који се користе у сложеној реченици су: запета, тачка и запета и заграда.

Запета се у сложеној реченици јавља:

а) између напоредних реченица у независној сложеној реченици:

- саставни однос *Устао је, умио се и доручковао.*
- супротни однос *Ја говорим, а ти не слушааш.* запета обавезна!
- искључни однос *Сви смо стигли, само је он закаснио.* обавезно!
- закључни однос *Сви смо стигли, дакле можемо почети са радом.* обавезно!
- раставни однос *запета није обавезна!*
- градациони однос *запета обавезна само са везником а камоли*

б) последије зависних реченица када стоје испред главне (тј. у инверзији)

Иако се много трудио, није постигао успјех.

Кад кренеш на посао, понеси ми књигу.

!!! Запета се не пише ако зависна реченица стоји иза главне!

в) код уметнутих реченица

Ми смо, као што смо и обећали, дошли на вријеме.

г) код апозицијских реченица

Читам Андрића, који је написао роман „На Дрини ћуприја“.

Тачка и запета (;) представља раздвојни знак слабији од тачке, а изразитији од запете. Употребљава се између мањих реченичних цјелина или приликом набрајања сродних појмова.

Продавао је воће и поврће: крушке, шљиве, јабуке; кромпир, паприке и купус.

Заграда се као интерпункцијски знак такође употребљава у реченици. Унутар реченице у заграду се обично стављају допуне и објашњења споредног значаја или додати текстови.

Тај је знао да говори турски (споро и достојанствено), али не и да чита и пише.

→ На основу датих правописних правила правилно употребљавати интерпункцију у сложеној реченици у свакодневной писаној комуникацији, а усвојено знање провјерити у сљедећој вјежби.

- Правописна вјежба

1. У сљедећим реченицама стави знакове интерпункције гдје је то потребно:

Он је на своју велику радост успио врло брзо за око мјесец дана поправити све оцјене.

Награду је мој пријатељу добио а ко би други него Саша.

Јована онако неспретна повуче столњак и гле чуда све се нађе на поду.

На вратима се на поште изненађење појави Милош мој најстарији ујак.

Да добијем новац на лутрији путовао бих свијетом.

Иако је падала киша ишли смо у Београд.

Разочарао ме али ипак разговарам са њим.

2. Препиши правилно сљедећу реченицу: Он нема повјерења у никог.

3. Исправи све правописне грешке у наведеној реченици: Постајем не стрпљив јел о ничем небрину а ми би морали да пожуримо с уписом.

4. У сљедећу реченицу упиши запете тамо гдје је потребно:

Могу ли ја да одем у хајдуке па да отуд из планине напишем писмо начелнику: ако ми професори поправе оцјене предаћу се власти а ако неће да ми поправе остаћу и даље хајдук.

5. Заокружи слово испред реченица у којој запета није правилно употребљена:

а) Пошто је књига била врло скупа, нисам је купио.

б) Питала га је, зашто је није позвао.

в) Доћи ћемо макар и снијег падао.

г) Испричао сам вам, како сам чуо.

- Сложена реченица – вјежба

- ✓ Подијели сложену реченицу на просте:

а) Мајка је сједила у углу и посматрала младића, који је не обраћајући пажњу на околину узнемирено гледао кроз прозор као да неког ишчекује.

У наведеној комуникативној реченици има _____ простих предикатских реченица.

б) Иако смо били уморни, жељели смо да обиђемо читав град, па смо се шетали разгледајући излоге.

У наведеној комуникативној реченици има _____ просте предикатске реченице.

- ✓ Истакнуте конструкције замијените зависном реченицом с истим значењем.

Прије поласка провјери да ли си угасио свјетло.

Много је одсуствовао због болести.

- ✓ Подвучи ријечи које не припадају низу:

ПА, НЕГО, НИ, ТЕ, АЛИ, КАД, И, НИТИ

- ✓ У сложеној реченици:

Читамо дјела Иве Андрића, који је добио Нобелову награду 1961. године.

Подвучена зависна реченица је у служби _____.

- ✓ Одреди врсту напоредног односа међу реченицама:

- Узми или остави. _____
- Вјежбали смо, дакле, побједа је наша. _____
- Нико их честито и не погледа, а камоли упита за цијену. _____
- Не стиже да дохвати шешир, већ гологлав јурну низ степенице. _____

- ✓ Подвучи зависне реченице и одреди којој врсти свака од њих припада:

А) Идем на ријеку да се прошетам. _____

Б) Купио је новине док је чекао воз. _____

В) Спавали смо гдје су нас смјестили. _____

- ✓ Подијели сложену реченицу косим цртама на просте и одреди главну реченицу и врсте зависних реченица:

КАД ЈУТРО СВАНЕ, ГАЗДА НАРЕДИ ДА СВЕ ПСЕ ПОТУКУ, ЈЕР СУ ГА ИЗДАЛИ.

ДОК СМО ОКОМ ТРЕПНУЛИ, СЈУРИШЕ СЕ У ЈЕЗЕРО С ТАКВОМ ХУКОМ КАО ДА ЛЕД
ПАРАЈУ.

ГРДИЛА САМ ГА ЗАТО ШТО СЕ НИЈЕ БОЉЕ УМОТАО У ЋЕБЕ ДОК СЕ ВОЗИО ФИЈАКЕРОМ.